

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра державного будівництва

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ДЕРЖАВНА ВЛАДА ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ:

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Контррозвідувальна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – за вибором курсанта

Рік набору – 2023

Харків – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Контррозвідувальна діяльність» Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2023. 28 с.

Розробники:

Серьогіна Світлана Григорівна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри державного будівництва;
Бодрова Ірина Іванівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри державного будівництва;
Стешенко Тетяна Віталіївна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри державного будівництва;
Муртіщева Аліна Олександрівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри державного будівництва.

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 1 від 30 серпня 2023р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри державного будівництва
(протокол № 18 від 04 червня 2024 р.)

Завідувачка кафедри – Серьогіна Світлана Григорівна, докторка юридичних наук, професорка

Дані про викладачів:

Назва навчальної дисципліни	Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Серьогіна Світлана Григорівна, завідувача кафедрою, д.ю.н, професорка
Контактний телефон	(057) 704-93-04
E-mail	s.g.seregina@nlu.edu.ua
Консультації	щочетверга, щоп'ятниці
Онлайн консультації	щочетверга, щоп'ятниці

Назва навчальної дисципліни	Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Бодрова Ірина Іванівна, доц., к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	(057) 704-93-04
E-mail	i.i.bodrova@nlu.edu.ua
Консультації	щопонеділка, щовівторка
Онлайн консультації	щопонеділка, щовівторка

Назва навчальної дисципліни	Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Стешенко Тетяна Віталіївна, доц., к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	(057) 704-93-04
E-mail	t.v.steshenko@nlu.edu.ua
Консультації	щовівторка, щосереда
Онлайн консультації	щовівторка, щосереда

Назва навчальної дисципліни	Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Муртіщева Аліна Олександрівна, доц., к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	(057) 704-93-04

E-mail	a.o.murtischeva@nlu.edu.ua
Консультації	щовівторка, щосереда
Онлайн консультації	щовівторка, щосереда

Анотація навчальної дисципліни

Аналізується сучасна правова доктрина і практика організації державної влади та місцевого самоврядування в Україні, територіальна організація державної влади та місцевого самоврядування у контексті правової реформи в Україні. Визначаються проблеми та шляхи удосконалення правової політики у сфері регіонального розвитку, імплементації стандартів належного урядування в системі державної влади та місцевого самоврядування в Україні, способи подолання недоліків правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади і органів місцевого самоврядування, проблеми імплементації в Україні міжнародних стандартів етичних засад діяльності державних та муніципальних службовців. Розкриваються особливості нормотворчого процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика» – формування цілісного уявлення про сучасну правову доктрину і практику організації державної влади та місцевого самоврядування в Україні та основних умінь по застосуванню законодавства у цій сфері, активізація аналітичної діяльності студентів, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- надання теоретичних і прикладних знань про організацію державної влади та місцевого самоврядування в Україні;

- розуміння організаційно-правових, інституційних, територіальних, матеріально-фінансових аспектів реформи децентралізації влади;
- надання знань про європейський досвід модернізації територіальної організації влади та міжнародні стандарти у цій сфері;
- надання навичок логічного, критичного і системного аналізу практики здійснення регіональної політики в Україні;
- розуміння правових та інституційних аспектів взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування;
- розуміння поняття, принципів та вимог належного урядування, вміння критично оцінювати рівень імплементації стандартів належного урядування в системі органів державної влади та місцевого самоврядування;
- надання навичок аналізу функціонально-компетенційної специфіки діяльності органів місцевого самоврядування та здатності пропонувати шляхи вирішення компетенційних конфліктів у діяльності органів публічної влади;
- розуміння прогалин та колізій правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, способів їх подолання;
- розуміння теоретичних та прикладних проблем нормотворчого процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування;
- знання особливостей публічної комунікації в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;
- виявлення актуальних проблем реалізації прав громадян в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;
- розуміння та вміння тлумачити етичні стандарти державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Конституційне право України», «Організаційно-правові

засади діяльності СБУ», «Система судових і правоохоронних органів», «Контррозвідувальна та оперативно-розшукова діяльність (частина перша)».

Кореквізити: «Управління оперативно-службовою діяльністю», «Кримінологія»; «Контррозвідувальна та оперативно-розшукова діяльність (частина друга)».

Постреквізити: –

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика» курсант повинен демонструвати такі основні результати навчання:

РН НД-1 Аналізувати концептуальні засади організації державної влади та місцевого самоврядування, конституційної і муніципальної реформ в аспекті децентралізації влади та зміцнення місцевого самоврядування.

РН НД -2 Оцінювати ефективність механізму правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади та місцевого самоврядування.

РН НД -3 Здійснювати підготовку проектів нормативно-правових актів з питань організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

РН НД -4 Оцінювати вплив міжнародно-правових стандартів (принципів) організації державної влади та місцевого самоврядування на механізм здійснення публічної влади та її територіальну організацію.

РН НД -5 Узагальнювати результати реформи децентралізації влади в інституційній, правовій, організаційній, територіальній, матеріально-фінансовій сферах.

РН НД -6 Аналізувати практику запровадження різних форм взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади.

РН НД -7 Досліджувати стан реалізації принципів та вимог належного врядування в практичній діяльності органів публічної влади.

РН НД -8 Використовувати сучасні досягнення в сфері надання електронних послуг населенню.

РН НД -9 Пропонувати шляхи вирішення компетенційних конфліктів у діяльності органів публічної влади.

РН НД -10 Володіти навичками подолання прогалин і колізій правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади та місцевого самоврядування.

РН НД -11 Пропонувати способи посилення транспарентності в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

РН НД -12 Демонструвати навички додержання антикорупційних та інших етичних вимог поведінки державних і муніципальних службовців.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Організація державної влади та місцевого самоврядування в Україні: сучасні правова доктрина та практика.	Організація державної влади та місцевого самоврядування в Україні: сучасні правова доктрина та практика.	6
2	Децентралізація державної влади та субсидіарність: теорія, практика, проблеми імплементації європейських стандартів.	Децентралізація державної влади та субсидіарність: теорія, практика, проблеми імплементації європейських стандартів.	4
3	Територіальна організація державної влади та місцевого самоврядування у контексті правової реформи в Україні.	Територіальна організація державної влади та місцевого самоврядування у контексті правової реформи в Україні.	6
4	Правова політика у сфері регіонального розвитку: сучасний стан та напрями удосконалення.	Правова політика у сфері регіонального розвитку: сучасний стан та напрями удосконалення.	6
5	Взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади: інституційний та функціональний аспекти.	Взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади: інституційний та функціональний аспекти.	6
6	Шляхи імплементації стандартів належного урядування в системі	Шляхи імплементації стандартів належного урядування в системі	6

	державної влади та місцевого самоврядування в Україні.	державної влади та місцевого самоврядування в Україні.	
7	Попередження та врегулювання компетенційних конфліктів у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	Попередження та врегулювання компетенційних конфліктів у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	4
8	Способи подолання недоліків правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади і органів місцевого самоврядування.	Способи подолання недоліків правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади і органів місцевого самоврядування.	6
9	Особливості нормотворчого процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування: проблеми теорії та практики.	Особливості нормотворчого процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування: проблеми теорії та практики.	6
10	Транспарентність та публічна комунікація в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	Транспарентність та публічна комунікація в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	4
11	Механізм реалізації прав громадян в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	Механізм реалізації прав громадян в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.	6
12	Етичні засади діяльності державних та муніципальних службовців: міжнародні стандарти і проблеми їх імплементації в Україні.	Етичні засади діяльності державних та муніципальних службовців: міжнародні стандарти і проблеми їх імплементації в Україні.	4
13	Антикорупційна спрямованість правових засад діяльності державних та муніципальних службовців.	Антикорупційна спрямованість правових засад діяльності державних та муніципальних службовців.	6

Самостійна робота студентів

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Під час самостійної роботи курсант має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Самостійна робота курсантів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів України та зарубіжних країн;
- підготовка до практичних занять;
- робота над окремими темами навчальної дисципліни, які згідно з робочою програмою навчальної дисципліни винесені на самостійне опрацювання курсантами;
- робота над кейсами;
- розробка схем, таблиць з тем навчальної дисципліни;
- створення портфоліо за темами навчальної дисципліни та його презентація;
- здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства;
- анотування прочитаної додаткової літератури, підготовка постатейних матеріалів;
- самотестування;
- участь у конкурсах курсантських/курсантських наукових праць;
- підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези, есе тощо);
- підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, тестування тощо);
- підготовка до семестрового іспиту.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
3. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Конвенція Ради Європи № 108 від 1981 року «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
10. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
11. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
12. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
13. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
15. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
17. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999

№ 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

18. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.97 р. №452/97-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>

19. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

20. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

21. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#n2246>

22. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24 червня 2004 року № 1861-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>

23. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>

24. Положення про технічний захист інформації в Україні, затверджене Указом Президента України №1229/99 від 27.09.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1229/99#Text>

25. Порядок обробки та захисту отриманих від суб'єктів надання інформації персональних даних під час здійснення верифікації та моніторингу державних виплат, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 405 від 03.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-2019-%D0%BF#Text>

26. Порядок обробки та захисту персональних даних, володільцем яких є Міністерство цифрової трансформації України, затверджений Наказом Міністерства цифрової трансформації України № 72 від 20.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0495-20#Text>

27. Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України № 373 від 29.03.2006.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF#Text>

28. Case “Guseva v. Bulgaria” (2015). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

29. Справа “Rysovskyy v. Ukraine” (2012). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

30. Case “Lelas v. Croatia” (2010). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

31. Case “Serkov v. Ukraine” (2011). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

32. Case “Surek v. Turkey” (1999). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

33. Case “Renaud v. France” (2010). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

34. Case “Wyrych v. Poland” (2005). URL: <http://hudoc.echr.coe.int>

Література

Основна література

1. Барікова А. А. Електронна держава: нова ефективність урядування: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 224 с.

2. Величко В. О. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій в Україні: монографія. Харків : Б. в., 2005. 208 с.

3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту / С. Г. Серьогіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків: Право, 2020. 212 с.

4. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2018. 392 с.

5. Децентралізація державної влади: конституційно-правові аспекти / редкол.: Ю. П. Битяк, І. І. Бодрова, П. М. Любченко [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2019. 192 с.

6. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, Любченко П. М., Болдирєв С. В., Лялюк О. Ю.,

Баранова Л. М., Печений О. П. Харків: ПромАрт. 2017. Вип. 21. 216 с.

7. Конституційно-правове забезпечення реформи децентралізації влади: вітчизняний та зарубіжний досвід / О. В. Петришин, С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова та ін.; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2020. 236 с.

8. Конституція України. Науково-практичний коментар / Ю.Г. Барабаш, А.П. Гетьман, С.Г. Серьогіна та ін., Нац. акад. прав. наук України; за заг. ред. Р.О. Стефанчука та О.В. Петришина. Київ: ВАІТЕ, 2024. 760 с.

9. Любченко П. М. Муніципальне право України: підруч. Харків : Право, 2019. 512 с.

10. Петришина М. О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні : монографія. Харків : Право, 2011. 232 с.

11. Петришина М. О., Петришин О. О. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування : наук. доп. / М. О. Петришина, О. А. Петришин ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держав. буд-ва та місцевого самоврядування. Харків : Право, 2016. 44 с.

12. Правнича наука та законодавство України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану: монографія / редкол.: В.А. Журавель, Н.С. Кузнєцова, О.М. Бандурка та ін.; Нац. акад. прав. наук України. Харків: Право, 2023. 902 с.

13. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку: монографія. Харків: Право, 2021. 680 с.

14. Проблеми правового регулювання територіальної організації влади в Україні: монографія / П.М. Любченко, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова, О.Ю. Лялюк, К.О. Закоморна та ін.; за заг. ред. проф. П.М. Любченка. Харків, 2018. 442 с. URL: <https://dbms.institute/монографії/проблеми-правового-регулювання-тери>

15. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: моногр. / за ред. Ю. М.Тодики. Харків: Право, 2009. 540 с.

16. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри: монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Юрайт, 2018. 200 с.

17. Фролов О. О. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове регулювання і практика реалізації: монографія. Харків : Юрайт, 2014. 192 с.

18. Чиркін А. С. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії : монографія. Харків: Юрайт, 2019. 220 с.

Додаткова література

1. Бодрова І. І. Проблеми правового забезпечення та реалізації реформи територіальної організації влади в Україні. В кн.: Challenges and prospects for the development of legal systems in Ukraine and EU countries: comparative analysis : Collective monograph. Riga : Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2019. Volume 1. 316 p. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-571-83-1-3>

2. Бодрова І. І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*: зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 38. С. 26-48.

3. Бодрова І. І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.

4. Бодрова І. І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.

5. Бодрова І.І. Добровільне об'єднання територіальних громад як конституційна гарантія місцевого самоврядування в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2021. Вип. 41. С. 76-92.

6. Болдирєв С. В., Чубарь С.С. Сучасний стан реалізації реформи децентралізованого устрою України: наявні недоліки та труднощі в запровадженні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Юридичні науки". 2021. № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7700>

7. Болдирєв С.В., Сидоренко О.О. Теоретично-правовий зміст децентралізації як державницького інституту. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2021. Вип. 41. С. 48 - 61.

8. Величко В. О. Проблеми функціонування центрів надання адміністративних послуг. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 118-132.

9. Гаращук І. В. Сучасні аспекти теоретико-правового забезпечення реалізації принципу субсидіарності в процесі децентралізації в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Х. : Право, 2022. Вип. 43. С.154-164.

10. Гаращук І.В. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2021. Вип. 41. С. 107 – 119.

11. Закоморна К. О. До питання про визначення терміну "регіоналізація" в сучасній вітчизняній і зарубіжній доктрині. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 38. С. 49-61.

12. Любченко П. М. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства : монографія. Харків : Одісей, 2006. 352с.

13. Любченко П. М. Народовладдя та місцеве самоврядування: сутність і взаємообумовленість розвитку. *Право України*. 2019. № 10. С. 195-

211.

14. Лялюк О. Ю. Актуальні питання співвідношення контролю та нагляду в системі місцевого самоврядування в умовах децентралізації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 37. С. 56-68.

15. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні : монографія. Харків: Право, 2008. 287 с.

16. Лялюк О. Ю. Практичні приклади формування та вирішення окремих колізій та правової невизначеності у сфері місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2022. № 43. С. 92-106.

17. Лялюк О. Ю., Полишин Г. В. Шлях до децентралізації: зарубіжний досвід для України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. № 38. 2019. С. 41-55.

18. Лялюк О.Ю., Муртіщева А.О. Реформування районного (субрегіонального) та регіонального рівнів адміністративно-територіального устрою України : Децентралізація державної влади: український і європейський контекст : монографія / за наук. ред. О. Ю. Лялюка. Харків, 2022. С. 423-449.

19. Муртіщева А. О. Еволюція правового регулювання муніципальної служби в Литовській Республіці та Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2 (97). с. 25-38

20. Муртіщева А. О. Електронний парламент як засіб впровадження належного врядування в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Зб. наук. праць. Спец. випуск до Дня незалежності України. Харків, 2022. С. 433-447.

21. Муртіщева А. О. Засади правового регулювання механізмів адміністративного нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування в окремих державах Європейського Союзу та в Україні. *Київський часопис права*. 2023. № 3. 20-26.

22. Муртіщева А. О. Компетенція уряду в контексті принципу поділу державної влади: сучасні виклики. *Державне будівництво та місцеве*

самоврядування : зб. наук. пр. 2021. Вип. 41. С. 150-162.

23. Муртіщева А. О. Нормотворча діяльність Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 43. С. 217-228.

24. Муртіщева А. О. Проблеми правового регулювання державної регіональної політики в Україні : Децентралізація державної влади: український і європейський контекст : монографія / за наук. ред. О. Ю. Лялюка. Харків, 2022. С. 184-203.

25. Муртіщева А. О. Транспарентність у діяльності органів публічної влади: досвід зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 10. С. 602-606. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2021/159.pdf

26. Омелько І. І. Поняття і класифікація форм діяльності депутатів місцевих рад. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. 2020. Вип. 40. С. 182-200.

27. Омелько І. І. Правове регулювання та практика реалізації форм діяльності депутатів місцевих рад в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 2. Vol. 3. С. 129-135.

28. Омелько І. І. Форми діяльності депутатів місцевих рад в аспекті їх правового статусу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 4. С. 71-78.

29. Омелько І.І. Сесійні форми діяльності депутатів місцевих рад в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2020. Вип. 39. С. 196-210.

30. Петришина М. Добре урядування та електронне урядування як інноваційні компоненти муніципально-правової політики в Україні. *Grail of Science*. 2023. № 34. Р. 97-99.

31. Петришина М. О. Теоретико-правові проблеми забезпечення надання публічних послуг суб'єктам господарювання органами місцевого самоврядування. *Право та інновації*. 2020. № 2. С. 93-98.

32. Серьогін В. О., Серьогіна С. Г. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні. *Право України*.

2019. № 10. С. 158-174.

33. Серьогіна С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики: монографія. Харків : Право, 2011. 768 с.

34. Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021, № 3. С. 129-143.

35. Серьогіна С. Г., Петришина М.О. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування . Харків : Право, 2022. Вип. 43. С. 52-74.

36. Соляник К. Є. Виконавчі органи місцевих рад в Україні: правовий статус і організація роботи : монографія. Харків: Крок, 2004. 255 с.

37. Стешенко Т.В. Проблеми правового статусу та організації роботи органів самоорганізації населення як особливої форми участі членів територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3/2024. С. 108-111. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2024/25.pdf

38. Стешенко Т.В., Войтенко А.І., Кравець Л.О. Децентралізація та модернізація освіти, її вплив на розвиток місцевих громад. Нові можливості та перспективи. *Наукові перспективи* № 4(46) 2024. С. 1148-1159.

39. Стешенко Т.В., Говоруха Л.С. Державницька теорія місцевого самоврядування у пострадянській правовій доктрині. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2021. Вип. 41. С. 62-75.

40. Стешенко Т.В., Гушин О.О., Візіров С.А. Вирішення спільних інтересів територіальних громад. проблематика функціонування та взаємодії органів муніципальної влади на субрегіональному рівні. *Наукові перспективи* № 4(46) 2024. С. 384-396.

41. Стешенко Т.В., Зозуля А.С. Місцеве самоврядування та реформа децентралізації під час воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3/2024. С. 104-107. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2024/24.pdf
42. Стешенко Т.В., Леценко О.Ю., Жилка М.П. Староста як інституція у місцевому самоврядуванні, його роль у комунікації між владою та громадою. Порівняльний досвід Польщі. *Наука і техніка сьогодні* № 4(32) 2024. С. 141-155.
43. Стешенко Т.В., Мацнєва О.В., Шмига В.О. Комунікації та взаємодія між органами місцевого самоврядування та громадськістю. *Наука і техніка сьогодні*. № 4(32) 2024. С. 126-140.
44. Стешенко Т.В., Пахомов А.В. До проблеми місцевого референдуму: правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С.71-75.
45. Стешенко Т.В., Саєнко А.Г. Актуальні питання єднання європейських країн з Україною у сфері місцевого самоврядування за для миру. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*. 2024. № 3. 19 с. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17121316567849.pdf>
46. Стешенко Т.В., Слівінський В.В., Рибалко В.В. Питання доцільності та необхідності запровадження інституту Префектів в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2/2024. С. 80-84. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2024/19.pdf
47. Стешенко Т.В., Чепурний А.С. Порівняльний аналіз системи місцевого самоврядування у США та в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*. 2024. № 3. 25 с. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1712132043634.pdf>
48. Чиркін А. С. Характеристика місцевого самоврядування Словаччини в контексті відповідності стандартам Європейської Хартії місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 38. С. 89-102.
49. Щебетун І.С., Солянник К.Є. Право на мирні зібрання та його

обмеження. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 39-46.

50. Chyrkin, A., Murtishcheva, A., Yezerov, A. The implementation of the principle of judicial protection of local self-government rights in the national courts' practice: the Ukrainian experience (2022) *Access to Justice in Eastern Europe*, 5 (4), pp. 170-186

52. Merkotun A. Economic Governance in the EU: Experience and Lessons for Ukraine. *Public administration aspects* 11 (2) 2023. DOI:<https://doi.org/10.15421/152318>

52. Murtishcheva A. The principle of legality as a foundation of modern civil society. Improvement of the legal culture as a basis for the formation of civil society of modern times: collective monograph / O. Borschevska, O. Boryslavska, I. Krushnitska, etc. Lviv-Torun: Liha-Press, 2020. P. 93-109.

53. Oleh Petryshyn, Maryna Petryshyna, Andrejus Novikovas, Dmytro Boichuk. Exploring the Ideal Legal Model of State Supervision for Local Self-Government and Municipal Rulemaking for Ukraine: Insights from the EU. *International Comparative Jurisprudence* 2023, 9, №2. P. 197-208

54. Peresada O, Severinova O, Serohin V, Serohina S, Shutova O Intercultural communications and community participation in local governance: EU experience. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*. 2022. 11 (5), 266-278.

56. Serhii Boldyriev, Tatyana Steshenko, Svitlana Serohina, Svitlana Fomina, Iryna Kapelista. Exercise of State Control over Local Self-Government in the Field of Environmental Protection. *WSEAS*. 2024/20. P. 26-36. URL:<https://wseas.com/journals/ead/2024/a085115-1071.pdf>

56. Serohina S, Bodrova I, Novak A. Delegation of State Powers to Local Self-Government Bodies: Foreign Experience and Ukrainian Realities. (Делегування державних повноважень органам місцевого самоврядування: зарубіжний досвід та українські реалії). *Baltic Journal of European Studies*. Vol. 9: Issue 3. P. 263-285.

58. Serohina S., Harashchuk I., Murtishcheva A., Poproshaieva O., Fomina S. International Experience in Ensuring Cybersecurity in Local Self-Government

Management as a Component of the National Security of Ukraine. Pakistan Journal of Criminology. 2024. Vol. 16, iss. 2. P. 827–841. DOI: <https://doi.org/10.62271/pjc.16.2.827.841>

58. Svitlana Serohina, Oleksandr Petryshyn, Vitalii Serohin. Decentralization of public power in Ukraine in the context of glocalisation. (Децентралізація державної влади в Україні в умовах глокалізації). International Comparative Jurisprudence. 2020. Vol 6, No 2. P.190-200.

59. Tatsiy V., Serohina S. Bicameralism: European Tendencies and Perspectives for Ukraine. Baltic Journal of European Studies. Vol.8 Issue 1 P.101-122.

60. Teremetskyi V., Solyannik K, Zakomorna K. Fiscal decentralization of ukraine: search for new approaches for the development of local self-government. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol.2. Issue 37. P.180-189.

61. Vitalii Serohin, Svitlana Serohina, Ilona Harashchuk, Igor Kopotun. The Role of State Control in the Implementation of Legislation on Local Self-Government. Pakistan Journal of Criminology, 2024, Vol 16, Issue 1, p. 145. DOI: 10.62271/pjc.16.1.145.159

Інтернет-ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.auc.org.ua/> – Офіційний сайт Асоціації міст України
6. <http://uaror.org.ua> – Українська асоціація районних та обласних рад
7. <http://vassr.org/index.php/ua/> – Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад
8. <http://europa.eu.int/eur-lex> – База даних законодавства ЄС

9. http://www.coe.int/t/Congress/default_en.asp – Офіційний сайт Конгресу місцевих та регіональних влад Європи
10. <http://www.court.gov.ua> – Судова влада України
11. <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Сайт Європейського Суду з прав людини
12. <https://www.ombudsman.gov.ua/> – Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри державного будівництва та місцевого самоврядування. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/184-kafedra-derzhavnogo-budivnicztva.html>

НЕІК

Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика (262 КР маг). URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=988>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*:

- виконувати завдання згідно навчального плану,
- бути присутніми на лекціях, практичних заняттях, колоквиумах та на інших формах навчання,
- здійснювати підготовку до практичних занять, якісно виконувати передбачені письмові завдання,
- брати активну участь в обговоренні питань та завдань на практичних заняттях,
- опрацьовувати обов'язкові літературу та інші інформаційні джерела,
- ознайомитися з правозастосовною практикою,
- якісно виконувати завдання самостійної роботи,

- додержуватися вимог академічної доброчесності, не допускати повторюваності та плагіату,
- дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу,
- бути уважним, зваженим, дотримуватися дисципліни і часових меж лекційних та практичних занять.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни,
- брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри,
- відпрацьовувати пропущені заняття,
- відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань.

Обов'язкова вимога - дотримання курсантами норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення

практичних завдань тощо. У ході практичного заняття курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 1,5; 2);

- контроль якості засвоєння курсантами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів у формі колоквіумів. За підсумками контролю курсант може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 2; 3).

Протягом семестру курсанти виконують самостійну роботу, в тому числі у формі підготовки індивідуальної роботи (підготовка рефератів, стаття, тези доповіді, есе тощо). Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 8 балів.

Формою підсумкового контролю знань курсантів з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку курсант може отримати за іспит, становить 60 балів.

Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи у формі підготовки індивідуальної роботи, за якої курсант допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль				Індивідуальна робота курсантів (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо)	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2				
п/з	модульний контроль (колоквіум)	п/з	модульний контроль (колоквіум)			
max 10	max 3	max 16	max 3	max 8	max 60	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль	Max 2	Високий рівень активності на занятті; глибоке знання матеріалу, у тому числі орієнтація в основних наукових

на практичному занятті		доктринах та концепціях за темою заняття; розгорнута, повна, правильна відповідь на питання; повна, правильна і переконлива аргументація при вирішенні проблемних правових ситуацій; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником за темою заняття; вільна орієнтація у правових джерелах та судовій практиці за темою заняття; усунення прогалин чи неточностей у відповідях інших курсантів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	1,5	Середній рівень активності на занятті; неповне, неточне розкриття питання, розв'язання практичних завдань з окремими помилками; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником за темою заняття; часткове використання правових джерел за темою заняття; середній рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	1	Низький рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; розв'язання окремих практичних завдань з теми; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; суттєві прогалини у засвоєнні рекомендованої літератури за темою заняття; низький рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	Min 0	Відсутність знань по жодному з питань плану практичних занять; не розв'язання практичних завдань; неприсутність на занятті.
Модульний контроль	Max 3	Всебічне, систематичне і глибоке знання програмного матеріалу, бездоганно засвоєння спеціальної літератури, демонстрація курсантом здатності до самостійного використання отриманих знань у практичній роботі.
	2	Виявлення курсантом в достатній мірі знання основного програмного матеріалу, засвоєння навчальної літератури з предмета та виявлення курсантом умінь орієнтуватися в ній; розкриття всіх питань без помилок, однак з незначною неповнотою у відповіді на питання
	1	Виявлення курсантом певних (мінімальних) необхідних знань матеріалу, допущення помилок, суттєвих неточностей і погрішностей у відповіді, розкриття питань неповно, припущення суттєвих неточностей у відповіді
	Min 0	Повне незнання програмного матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи курсанта		
Реферат	Max 6	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в літературі погляди щодо предмета дослідження, на основі їх порівняння

		висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана особиста оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення проблемних питань теми.
	3	Робота оформлена з помилками та порушеннями вимог щодо оформлення. Реферат містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості висновків.
	Min 0	Реферат оформлений неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Стаття	Max 8	Самостійне виконання студентом наукової статті та направлення до редакції фахового видання, прийняття статті до публікації. Тема статті розкрита повно. Проаналізовані наявні в літературі погляди щодо предмета дослідження, на основі їх порівняння висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана особиста оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення проблемних питань статті. Посилання на джерела зроблені коректно з дотриманням вимог ДСТУ.
	Min 0	Стаття оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить змістовні та методологічні помилки. Текст статті є виключною копією. Посилання на джерела зроблені з грубими порушеннями вимог ДСТУ. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Тези доповіді	Max 7	Самостійне виконання курсантом роботи, направлення до організаційного комітету конференції та прийняття тез до публікації.
	Min 0	Наявність плагіату, несамостійні висновки, фрагментарне розкриття теми дослідження.
Есе	Max 6	Розгорнуте, повне, правильне розкриття всіх питань та висвітлення проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом при презентації теми на занятті. Зроблені авторські висновки із проведеного дослідження.
	4	Правильне розкриття всіх питань теми. Відповіді на деякі питання містять окремі неточності чи неповноту. Окремі недоліки при презентації теми на занятті.
	Min 0	Наявність плагіату. Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру. Есе не презентовано на практичному занятті.

Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження

		повторного курсу з цієї дисципліни

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34